ורבי שמעון מכשיר. פי׳ הקונט׳ דלא חייש למרלית העין וריב״ם מפרש דלא שייך כלל לר׳ שמעון מרלית העין דדומה כמקדים על מנת לשחוט בחול ור׳ שמעון לטעמיה דמפרש בפ׳ הרי עלי עשרון (מנחות דף קנ.) הרי עלי עולה על מנת שאקריבנה בצית מוציו יקריבנה לצית המקדש ר״ש אומר אין זה עולה וטעמא שלא המנדב כלרך המתנדבים כדתנן בפ׳ המנחות והנסכים (שם דף קנ.) הרי עלי מנחה להביא מן השעורין כו׳ ר׳ שמעון פוטר שלא המנדב כלרך המתנדבים ובהדיא תנא בתוספתא אהך דהכא ר׳ שמעון מכשיר אאין כיולא בזה מתנדב אמר ר׳ שמעון ומה אם אמר הרי עלי עולה לשוחטה בעבר הירדן שמא עולה היא:

והא לא אמר לשם חטאת. [ד]אם לא אמר לשם חטאת ואפי׳ אם אמר הרי זו חטאתי לא אמר כלום כדאמרינן בפ״ק דנדרים (דף ו.): **אימר** נדר בצינעא. ולעיל דלא חיישינן שמא יש לו זבח בתוך ביתו בצינעא דאית ליה קלא אם אמר לשם חטאת אבל אם אמר הרי זו חטאתי לידי מעילה: **לא** שנו אלא שאין לו אשה. מה שהקשה בקונטרס מי שאין לו אשה למה לו למתנייה זה הכלל פשיטא למאי נחוש לה יש לומר אין לו אשה היינו שאין אנו יודעין אם יש לו אשה אם לאו וכן אין לו זבח לגעיל אבל בידוע דאין לו לא איצטריך:

הדרן עלך השוחט

יחקה את הצדוקים[ו]: **גמ׳** אין שוחטין לא לתוך וכו׳: מאי שנא לתוך ימים דלא דאמרי לשרא דימא קא שחיט לתוך עוגה של מים נמי אמרי לבבואה קא שחיט אמר רבא [א]בעכורים שנו: אין שוחטין לגומא וכו׳: והא אמרת אין שוחטין לגומא כלל אמר אביי רישא בגומא שבשוק אמר ליה רבא והא מדקתני סיפא ובשוק לא יעשה כן מכלל דרישא לאו בשוק עסקינן אלא אמר רבא הכי קאמר [ב]אין שוחטין לגומא כל עיקר והרוצה לנקר חצרו כיצד הוא עושה עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם שותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את הצדוקים תניא כוותיה דרבא [ג]היה מהלך בספינה ואין לו מקום בספינה לשחוט מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט ודם שותת ויורד על דופני הספינה ואין שוחט לגומא כל עיקר והרוצה לנקר חצרו כיצד הוא עושה עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם שותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה כן משום שנאמר [ד]ובחוקותיהם לא תלכו [ה]ואם עשה כן צריך בדיקה אחריו: **מתני׳** [ו]״השוחט לשם עולה לשם זבחים לשם אשם תלוי לשם פסח לשם תודה שחיטתו פסולה ור״ש מכשיר [א] [ז]שנים אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו ואחד לשום דבר כשר שחיטתו פסולה [ח]השוחט לשם חטאת לשם אשם ודאי לשם בכור לשם מעשר לשם תמורה שחיטתו כשרה [ט]זה הכלל כל דבר שנידר ונידב השוחט לשמו [י]אסור ושאינו נידר ונידב השוחט לשמו כשר: **גמ׳** השוחט לשם עולה אשם תלוי בר נידר ונידב הוא אמר ר׳ יוחנן [יא]הא מני רבי [יב]אלעזר היא דאמר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום פסח בר נידב ונידר הוא זמנא קביעא ליה אמר ר׳ אושעיא [יג]שאני פסח הואיל והפרשתו כל השנה כולה א״ר יגאי לא שנו אלא תמימים אבל בעלי מומין מידע ידיע ור׳ יוחנן אמר אפי׳ בעלי מומין נמי זימנין דרמי ליה מידי אמומא ולא ידיע: השוחט לשם חטאת: א״ר יוחנן לא שנו אלא שאינו מחוייב חטאת [יד]אבל מחוייב חטאת אימא לשום חטאתו הוא עושה והא לא קאמר לשם חטאתי אמר ר׳ אבהו [טו]באומר לשם חטאתי: לשם תמורה: אמר ר״א לא שנו אלא שאין לו זבח בתוך ביתו [טז]אבל יש לו זבח בתוך ביתו אימא אמורי אמיר ביה והא לא קאמר לשם תמורת זבחי א״ר אבהו [יז]באומר לשם תמורת זבחי: זה הכלל: לאתויי מאי [יח]לאתויי עולת נזיר דמהו דתימא הא לא נדר אימר נדר בצינעא ושאינו נידר ונידב [יט]לאתויי עולת יולדת א״ר אלעזר לא שנו אלא שאין לו אשה אבל יש לו אשה אימר לשמה הוא עושה והא לא קאמר לשם עולת אשתי א״ר אבהו באומר לשם עולת אשתי פשיטא

מהו

מידע ידיע. דמשקר ולא נפיק מורכא מיניה: **דרמי מידי אמומא.** שיהא נכסה בגמר או בטיט ולא מזו ליה וקבדי תם הוא: **לא שנו אלא שאינו מחוייב חטאת.** דלא אמרי אינשי השתא מפרש לה דהא חטאת לאו בנדר ובנדבה אתי והא לא תשו רבנן דלמא מאן דחזי סבר מחוייב חטאת הוא דההוא קלא אית ליה דמי שבא לידו דבר עבירה [כ]בשוגג אינו מתפה עליה כדי שיתכייש ומתכפר לו: **אבל מחוייב חטאת.** מאן דחזי סבר לשם חטאת[כא] הוא מפרישה עכשיו: **והא לא קאמר לשם חטאתי.** דמשמע שאני חייב אלא לשם חטאת דמשמע לשון נדר ומידע ידיע לאין בדבריו כלום דבשלמא דבר הנידר ונידב איכא למימר השתא מקבל לה עליה בשעת הפרשה ולא בעי למימר לשם עולתי אבל הכא כל כמה דלא אמר לשם חטאתי לא משמע לשם אותה שאני מחוייב: **כאומר לשם חטאתי.** והיכא דאינו מחוייב חטאת אפי׳ [אמר] לשם חטאתי מידע ידעי דמשקר: **שאין לו זבח.** דליכא למימר השתא עביד לה תמורה דבמאי מימר לה דהא ליכא למיגזר מאן דחזי סבר יש לו זבח אחר דההוא קלא אית ליה: **אימר אמורי אמיר ביה.** ומאן דחזי סבר השתא מימר לה בהך אמירה דבשעת שחיטה ואע״ג דלא מוקי לה בהדי זבח מייל עלה שם תמורה דתנן בתמורה (דף כז.) תחת חטאת תחת עולה שיש לי בבית היה לו דבריו קיימין: **והא לא קאמר לשם תמורת זבחי.** דלהוי משמע שימירנה בו אלא לשם תמורה דמשמע בשמא בעי לשוויי תמורה ואיהו ליתא אלא היכא דמימר לה בזבח דתנן בתמורה (שם) תחת חטאת תחת עולה לא אמר כלום: **לשם תמורת זבחי.** ואשמועינן מתני׳ דהיכא דאין לו זבח כשרה ולא חיישינן דלמא מאן דחזי סבר דאית ליה מ״ע דאי הוה ליה מידע הוו ידעי: **עולת נזיר.** דאי אמר הריני שוחט לשם עולת נזיר פסולה דמאן דחזי סבר נדר הוא והשתא קמפרש ושחיט לה. ואע״ג דנזיר נדר ונידב הוא דע״י נדר הוא בא אי לא הוה תני זה הכלל לאתויי לא שמעינן ליה מעולה דריש״ל: **דמהו דתימא.** ליכא למיחש לחורבא דמידע ידעי דהא לא נדר: **קא משמע לן.** דמימר אמרי דלמא נדר בצינעא זה שלשים יום שהוא פחות מזירות ובשלשים יום לא מינכרא מילתיה לשכניו: **לאתויי עולת יולדת.** שאם אמר לשם עולת יולדת בפירוש כשרה דמידע ידעי דהשתא לא נדר לה וכדמפרש בשאין לו אשה: [ט] **מהו דתימא.** כלומר ומיצטריך רבי אלעזר לאשמועינן דכי יש לו אשה פסולה אף על גב דאמרה רבי אלעזר לעיל גבי תמורה:

מהו

עין משפט נר מצוה

קנא א מיי׳ פ״ב מהל׳ שחיטה הל׳ ו סמג עשין סג טוש״ע י״ד סי׳ יא סעיף ג:

קנב ב מיי׳ שם סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ יב סעיף ח:

קנג ג מיי׳ שם הל׳ ו סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ יא סעיף ד:

קנד ד מיי׳ שם סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ יב סעיף ב:

קנה ה מיי׳ שם הל׳ יח יא סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ ה סעיף ח:

קנו ו מיי׳ שם הל׳ כא טוש״ע שם סעיף ג:

קנז ז ח ט י כ ל מיי׳ שם הל׳ יח יא טוש״ע שם סעיף ח:

קנח מ נ מיי׳ שם הל׳ יט:

קנט ס ע מיי׳ שם הל׳ כ וכלשנא בתרא דרש״י ז״ל:

רבינו גרשום

לבבואה קא שחיט. כלומר כשאדם שוחט לתוך מים צלולין ורואה במים דמותו ואמרי לאותו דמות קא שחיט: אמר רבא בעכורים שנו. כלומר שאינו רואה שום דמות: אין שוחטין לגומא. כלומר שוחטין לגומא. כלומר דמיחזי כמאן דשחיט לעבודת כוכבים שאינו רוצה לשפוך הדם: מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט. כלומר לא בתוך המים דלא נאמרו לבבואה קא שחיט: משום שנאמר ובחקותיהם לא תלכו. כלומר שהם עושים לשום עבודת כוכבים: מינין. הן כומרין לעבודת כוכבים: השוחט לשום עולה לשום שלמים כו׳. כלומר ישראל השוחט בחוץ לשום עולה לשום שלמים שחיטתו פסולה דדבר נידר ונידב הוא שמא נידב עולת נדבה ושוחט קדשים בחוץ לפיכך שחיטתו פסולה: אבל השוחט לשום חטאת לשום אשם ודאי כו׳. דבר זה אין נידר ונידב כדבעינן לפרושי בגמ׳ ושחיטתן כשרה דאינו אלא כמשחק: אשם תלוי בר נידר ונידב: השוחט לשמו פסול. כגון [ו] אשם תלוי: אשם תלוי בר נידר ונידב הוא והא אין חשוב אשם תלוי אם אינו חייב אשם תלוי: אמר ר׳ יוחנן ר׳ אליעזר היא. כלומר מה דאמרי׳ דפסול דמיחזי כקדשים בחוץ ר׳ אליעזר היא: לא שנו אלא תמימים. דפסולין דאמרי׳ לשום קדשים הוא: אבל בעלי מומין מידע ידיע. כלומר מידע ידיע שאינן קדשים אלא כמשחק הוא: ור׳ יוחנן אמר אפי׳ בעלי מומין נמי. כלומר זימנין דרמי מידי אמומין ולא ידיע אי מום עובר הוא וקדישי ופסולה משום קדשים: אימור לשם חטאת הוא עושה ופסול משום קדשים. אימור אמורי אמיר ביה וחשיב תמורה ופסול משום קדשים בחוץ: מהו דתימא הא לא נדר. כלומר ואינו אלא כמשחק:

[ו] נראה דל״ל כגון עולה וחגיגה ואשם תלוי ואינך דמשיב כרש״ל דמתמיהן.

מסורת הש״ס

[א] נכס״ל: המיגין], [ב] [תוספתא פ״ב ה״ז], [ג] [עי׳ תי״ט מיהו דע דהכל״ש ור״ן הטתיקו פסולן], [ד] [כריתות יח. כה. זבחים עז.], [ה] [ל״ל אלעזר], [ו] כס״ל: המיגין, [ז] כס״ל: לילו, [ח] כס״ל: דמיחזי כמיגות, [ט] כס״ל: חטאתו, [י] [שיך לדף מב.], [כ] [עי׳ ע״ז ב״ל סי׳ ה ס״ק ד שהגיה בדברי תוס׳ הלנו ע״פ קונג׳ דנדרים וכש״ך פלפולא בדברי תוס׳ הלנו],

תורה אור השלם

ו. כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ:

ויקרא יח ג

גליון הש״ם

רש״י ד״ה לא שנו וכו׳ בשוגג אינו מתפה. עי׳ מנ״מ פ״ר מה״ק ג:

הגהות מהר״ב רנשבורג

[א] מתני׳ שנים שוחטין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו. ר״ב עי׳ ב״י סוף ס״ו ה בד״ה ודע שכתב הרמב״ם וכו׳ עד סוף הפי׳ ודו״ק:

מוסף רש״י

מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא (זבחים עז.).

הדרן עלך השוחט

שיטה מקובצת

[א] וגזור רבנן עלה ופסלוה וכן שלמים וכו׳: [ב] כסבור לבא על אשתו ונחלף: [ג] שהיו שתיהן במטה אחת והוא לא היה יודע מביא אשם תלוי להגין עליו מן היסורים: [ד] ועל שם שאשם תלוי נקרא על שם שפקו קרי להו להני אשם ודאי: [ה] והאי נמי אגן סהדי דבבכל יומא בספק:

מהו דתימא אם איתא דילדה קלא הוה ליה קא משמע לן אימר אפולי אפיל:

הדרן עלך השוחט

אלו טריפות. כל נקב במפשו: **פסוקה.** לרחבה ברוחבה: **נביס חללו.** ואם לא הגיע לחלל קתני סיפא [מ] דכשרה: **נשברה השדרה ונפסק החוט.** תדא היא וטרפות דידה משום חוט הוא ונשברה השדרה דקתני אורחא דמילתא נקט דפסיקת החוט ע"י שבירת שדרה היא: **או שחסרה.** בגמרא פריך (לקמן דף מז:) הייינו נקב: **סמפונות.** קנוקנות קטנות המתפשטות בתוך הריאה שהדם נוטע [נ] בה כשחוטכים אותה: **הכרס הפנימית.** בגמרא (לקמן נ:) מפרש: **שניקבה.** במפשו: **רוב החיצונה.** בגמרא (שם דף נ:) מפרש: [ס] **גדולה וקטנה.** לא נפסק ודקה קאמר אלא א] על [שור] קטן ושור גדול אם נקרע טפח בשור אע"ג דלא סוי רובא: **המפס.** לינפויי"ל: **וביס הכוסות.** סוף הכרס שקורין פנל"א עשוי ככובע וקרוי בית הכוסות והמפס המחובר בו וסביב סביב לחיבורם כשאתה מבדילן יש דופן לזה ודופן לזה ובאמצע הן שופכין זה לתוך זה והמאכל נכנס [פ] מבית הכוסות להמפס ומהמפס לקנה ומהקנה לדקין: **שניקבו לחוץ.** שהנקב נראה מבחוץ וכגון שניקבו או זה או זה שלא במקום חיבורן לאפוקי [ע] שניקבו במקום חיבורן בשתי דופנותיהן והנקב הולך מחללו של זה לחללו של זה: **נפלה מן הגג.** ושחטה מיד טרפה אף על פי שאין שבר נראה בה מוששין שנתפרסקו ונתפרקו אבריה ואין טעם בטרפות שהלכה למשה מסיני הן. ובגמרא (לקמן דף נא:) אמר שאם שהתה מעת לעת ושחטה כשרה ואע"פ שלא עמדה: **נשברו רוב צלעותיה.** בלא שום נפילה טרפה ובגמרא (שם דף נב.) מפרש מאי רוב: **דרוסה הוזאב.** שהכה בה אדם ושורפה בדבה אבל בנפה לא אליס זיהרייה למיקלייה: **ודרוסה אריי בגפה.** וכל שכן בדקה ותנא קמא סבר אליס זיהרייה דזחב למקלייה נמי לגפה: **הנך.** [ס] אשפרוי"ר: **בעוף הדק.** לפרים ויויגס: **ודרוסה הגם.** מוסטויי"ר: **בעוף הגם.** חוזות ותרנגולים: **זה הכלל.** בגמרא (לקמן נד.) מפרש לאתויי מאי: **כל שאין רמוס חיה.** שלקתה מכה שאין בהמה לקויה דוגמתה לרוחה לחיות: **גמ' ובשר בשדה טרפה.** מון ממחילמו מ"מ טרפה [ז]משמע טרפה ממש: **אלא.** מגין לטרפה שאין סופה לחיות. לפרושי מתניתין דקתני כל שאין רמוס חיה טרפה אלמא **טרפה אינה חיה.** ולא נשבר בשדה טרפה חיה מנא ליה לכולמר מנא ליה דחיה. זאת החיה אכול. כלומר בריאה: חיה אחרת לא תאכל. מכלל דטרפה חיה: ואידך האי זאת מאי עביד ליה: והא איכא בסגר ושב שמעתתא בשלמא

אלו טרפות. אי גרסינן אלו ניחא ואי גרסינן ואלו יש לפרש דקאי אפלוגתא דר' יסבב ור' עקיבא [ב] והודה לו ר' עקיבא דנבלה אלו קאי אכל הני [ז] שמיעתו פסולה לגעיל דהוה פסול שאירע בשחיטה והוי נבלה וקאמר הכא ואלו הן טרפות: **ניקב הלב לבית חללו.** בשאר נקובי לא איטטריך למיתני לבית חללו שהן דקין [ח]ופשיטא שאין נקב אשוב בהם כלל אם לא ניקב לבית חללו אבל לב שהוא עב ס"ד שאם ניקב בעומק שהוא אשוב נקב וניטל הלב והריאה והדקין לא איטטריך למיתני דבכלל נקובים הוא דאף על גב דבטחול אמר בגמרא [ט] דניטל כשר וניקב טרפה בכל הני נקובים דתנא פשיטא דכל שכן ניטל וניקבה הטרה נמי נראה דכ"ש ניטל דטריפה ומ"מ ניטלה הכבד ולא נשתייר הימנה כלום איטטריך דאפשר להיות דניטל כל הכבד ולא הטרה שניטל כל בשר הכבד ונשאר הטרה דבוקה בגידי הכבד והסמפונות והא דתנן (לקמן דף נד.) גבי ואלו כשרות ניקב הלב ולא לבית חללו לרך לומר דמהכא לא הוה שמעינן דהוה אמינא [י]אז ה"א סמוך לבית חללו דסופו לינקב עד בית החלל והא דקתני ניקבה הגרגרת כשרה היינו משום דבעי למיתני נפדקה ונשברה השדרה ולא נפסק החוט שלא איטטריך דאי מהכא ה"א אז הא אז אי נמי ה"א דבעינא תרתי קא משמע לן דבחוט תלי מילתא וניטל הכבד [י] [כ] ולא נשתייר הימנה כזית פריך בגמרא (לקמן מו.) ריש לקיפא: **או שחסרה.** מפרש בגמרא [כ] אז שחסרה מבפנים ומ"ד חסרון מבפנים לא שמיה חסרון מפרש ניקבה לרבנן אז שחסרה לר"ש דאמר עד שתינקב לבית הסמפונות ובחסרון כל שהוא מודה: **דרוסת הנין.** גבי טרפות עוף הוא שייך למיתני אלא משום רבי יהודה תנא ליה הכא: **דרוסת הנין.** [כ]הנין. גרסי' בתוספתא [פ"ג] ובערוך [ערך [כ] נץ ד'] וכן יסד הפייטן בסליחות [ל] מומלת ישראל מדרס [מ] הגם ונץ אפרוחים קרוים וטעמא לא משום דסופו לינקב דא"כ בכלל נקובה היא ומאי טעמא לא תני במתניתין דמיא לדיותא ודמיא לבישראל [נ] אלא טעמא דדרוסה שהאדם שורף וסופה לנמות [נא]: **זאת** החיה מלמד שתפס הקב"ה כל מין ומין והראה למשה. והא דלא תשיב ליה בהקומץ רבה (מנחות דף כט.) גבי שלשה דבריס שנתקשה משה מעורה ראש ושריס [יז] ולא תשיב נמי הא דאמר במדרש [ט] כמין מטבע אש הראה הקדוש ברוך הוא למשה דכתיב זה יתנו [נ] שמא לא תשיב אלא מידי דנתקשה אבל הני אע"פ שהראהו לא נתקשה בהן אלא שאמרה על הדבר מה יוכל אדם לימן כופר נפשו הראהו הקב"ה להבחין היטב ולהודיע לישראל וכן הכא להראות לישראל איזו היא אסורה ואיזו היא מותרת: והא

מהו דתימא אם איתא דילדה קלא הוה ליה. ומידע ידעי דמשקר: **קמ"ל.** ר' אלעזר דאימר אפולי אפיל: לישנא אחרינא הא דר' אלעזר ור' אבהו לא נרסינן וס"ג **לאחויי עולם יולדים מהו דתימא אימא יולדי יליד קמ"ל דאם איתא דאוליד קלא איתי לה.** ובשאם לו אשה מתוקמא מתניתין ואיטטריך לתנא למתנייה בזה הכלל דמהו דתימא ניחוש לה למאן דחזי סבר בלעיעא אוליד קמ"ל. זה שמעתי ועיקר הוא חדא דהא לא [ס]אמרו והאי מהו דתימא בכל הנך שמעתתא דלמוראי דלא שמנו לגעיל אמתניתין דזה הכלל [ע] קמא אמרו מהו דתימא ואורחא דגמרא למימר מהו דתימא אכלל דמתניתין ועוד בשאין לו אשה למה ליה למתנייה זה הכלל לאתויי פשיטא למאי ניחוש לה:

הדרן עלך השוחט

אלו טריפות. כל נקב במפשו: **פסוקה.** לרחבה ברוחבה: **נביס חללו.** ואם לא הגיע לחלל קתני סיפא [מ] דכשרה: **נשברה השדרה ונפסק החוט.** תדא היא וטרפות דידה משום חוט הוא ונשברה השדרה דקתני אורחא דמילתא נקט דפסיקת החוט ע"י שבירת שדרה היא: **או שחסרה.** בגמרא פריך (לקמן דף מז:) הייינו נקב: **סמפונות.** קנוקנות קטנות המתפשטות בתוך הריאה שהדם נוטע [נ] בה כשחוטכים אותה: **הכרס הפנימית.** בגמרא (לקמן נ:) מפרש: **שניקבה.** במפשו: **רוב החיצונה.** בגמרא (שם דף נ:) מפרש: [ז] **גדולה וקטנה.** לא נפסק ודקה קאמר אלא א] על [שור] קטן ושור גדול אם נקרע טפח בשור אע"ג דלא סוי רובא: **המפס.** לינפויי"ל: **וביס הכוסות.** סוף הכרס שקורין פנל"א עשוי ככובע וקרוי בית הכוסות והמפס המחובר בו וסביב סביב לחיבורם כשאתה מבדילן יש דופן לזה ודופן לזה ובאמצע הן שופכין זה לתוך זה והמאכל נכנס [פ] מבית הכוסות להמפס ומהמפס לקנה ומהקנה לדקין: **שניקבו לחוץ.** שהנקב נראה מבחוץ וכגון שניקבו או זה או זה שלא במקום חיבורן לאפוקי [ע] שניקבו במקום חיבורן בשתי דופנותיהן והנקב הולך מחללו של זה לחללו של זה: **נפלה מן הגג.** ושחטה מיד טרפה אף על פי שאין שבר נראה בה מוששין שנתפרסקו ונתפרקו אבריה ואין טעם בטרפות שהלכה למשה מסיני הן. ובגמרא (לקמן דף נא:) אמר שאם שהתה מעת לעת ושחטה כשרה ואע"פ שלא עמדה: **נשברו רוב צלעותיה.** בלא שום נפילה טרפה ובגמרא (שם דף נב.) מפרש מאי רוב: **דרוסת הזאב.** שהכה בה אדם ושורפה בדבה אבל בנפה לא אליס זיהרייה למיקלייה: **ודרוסת אריי בגפה.** וכל שכן בדקה ותנא קמא סבר אליס זיהרייה דזחב למקלייה נמי לגפה: **הנך.** [ס] אשפרוי"ר: **בעוף הדק.** לפרים ויויגס: **ודרוסת הגם.** מוסטויי"ר: **בעוף הגם.** חוזות ותרנגולים: **זה הכלל.** בגמרא (לקמן נד.) מפרש לאתויי מאי: **כל שאין רמוס חיה.** שלקתה מכה שאין בהמה לקויה דוגמתה לרוחה לחיות: **גמ' ובשר בשדה טרפה.** מון ממחילמו מ"מ טרפה [ז]משמע טרפה ממש: **אלא.** מגין לטרפה שאין סופה לחיות. לפרושי מתניתין דקתני כל שאין רמוס חיה טרפה אלמא **טרפה אינה חיה מנא ליה.** ולא נשבר בשדה טרפה חיה מנא ליה לכולמר מנא ליה דחיה. זאת החיה אכול. כלומר בריאה: חיה אחרת לא תאכל. מכלל דטרפה חיה: ואידך האי זאת מאי עביד ליה: והא איכא בסגר ושב שמעתתא. כלומר ותו ליכא אלא שמונה עשרה

מהו דתימא אם איתא דילדה קלא הוה ליה קא משמע לן אימר אפולי אפיל:

הדרן עלך השוחט

אלו טרפות בבהמה [א]נקובת הוושט [ב]ופסוקת הגרגרת [ג]ניקב קרום של מוח [ד]ניקב הלב לבית חללו [ה]נשברה השדרה ונפסק החוט שלה [ו]וניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום [ז]והריאה שניקבה או שחסרה ר"ש אומר [ח]עד שתינקב לבית הסמפונות [ט]ניקבה הקבה [י]ניקבה המרה [יא]ניקבו הדקין [יב]כרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה רבי יהודה אומר [יג]הגדולה טפח והקטנה ברובה [יד]המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ [טו]נפלה מן הגג [יז]נשתברו רוב צלעותיה [יח]ודרוסת הזאב רבי יהודה אומר [יט]דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגפה [כ]דרוסת הנין בעוף הדק ודרוסת [כא]הגם [כב] בעוף הגם: **גמ'** [כג]א"ר שמעון בן לקיש רמז [כד]לטרפה מן התורה מנין מנין [1]ובשר בשדה טרפה לא תאכלו אלא רמז [כה]לטרפה שאינה חיה מן התורה מנין דקתני סיפא זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה מכלל [כו]דטרפה אינה חיה מנא לן דכתיב [2]וזאת החיה אשר תאכלו [כז]חיה אכול שאינה חיה לא תיכול מכלל דטרפה לא חיה ולמאן דאמר [כח]טרפה חיה מנ"ל נפקא ליה מזאת החיה אשר תאכלו זאת החיה אכול חיה אחרת לא תיכול מכלל דטרפה חיה ואידך האי זאת מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל זאת החיה אשר תאכלו מלמד שתפס הקב"ה מכל מין ומין והראה לו למשה ואמר לו זאת אכול וזאת לא תיכול ואידך נמי מבעי ליה לכדתנא דבי ר' ישמעאל אין ה"נ אלא טרפה חיה מנא ליה נפקא ליה מאידך תנא דבי ר' ישמעאל דתנא דבי ר' ישמעאל [3]בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל אלו שמונה עשרה טרפות שנאמרו למשה מסיני ותו ליכא והא איכא [כט]בסגר ושב שמעתתא בשלמא

אלו טרפות. נקובת הוושט. כלומר בכל שהוא: מגלן דכתיב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו כל בשר שהוא חי (מן השדה) [והיא] טרפה לא תאכלו וכולל בין בהמות ובין חיות ובין עופות. ולמ"ד דטרפה חיה מנא ליה כלומר מנא ליה דחיה. זאת החיה אכול. כלומר בריאה: חיה אחרת לא תאכל. מכלל דטרפה חיה: ואידך האי זאת מאי עביד ליה: והא איכא בסגר ושב שמעתתא. כלומר ותו ליכא אלא שמונה עשרה

א א מתי' ס"ג מהג' שחיטה הלכה יט ופ"ז הלכה ג ממנ עשין סג טוש"ע יו"ד סימן לב סעיף ג:
ב ב מתי' שס ס"ג הלכה כג ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' לד סעי' ג:
ג ג מתי' שס ס"ו הל"ג ממנ שס טוש"ע יו"ד סימן לז סעיף ג:
ד ד מתי' שס הל"ה ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' מ סעיף ג:
ה ה מתי' שס ס"ט הל"ז ממנ שס טוש"ע שס סימן לב סעי' ג:
ו ו מתי' שס ס"ח הל' כח ממנ שס טוש"ע שס סי' מז סעי' ג:
ז ז מתי' שס ס"ו הל"ח ופ"ז הלכה ג ממנ שס טוש"ע שס סי' לו סעי' ג [וסימן לה סעיף ג]:
ח ח מתי' שס ס"ו הל"י ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' מח סעי' ג:
ט ט מתי' שס הל"ו ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' מב סעי' ג:
י י מתי' שס הל"ג ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' מו סעיף ג:
יא כ ל מתי' שס הל"ז ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' מח סעי' ג:
יב מ מתי' שס טוש"ע שס סעי' ז:
יג נ מתי' שס ס"ט הלכה [ח] ט ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' נח סעי' ג:
יד ס מתי' שס ס"י הל"ז ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' לד סעי' ג:
טו ע פ מתי' שס ס"ס הל"ד ממנ שס טוש"ע יו"ד סי' מ סעי' ג:
צ [מתי' שס הלכה ה ו טוש"ע שס סעיף ג]:
מז ק מתי' ס"ל מהל' מאכלות אסורות הל"ט [וס"ס מהלכות שחיטה ה"ז ופי"ל ה"ו] טור"ד סי' כט [וטוש"ע י"ד סימן מז סעיף יח]:
ר [מתי' ס"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו ז ח ופ"ס מהלכות שחיטה הלכה ג]:
ש מתי' ס"ד מהל' מאכ"א הל"ט [וס"ס מהלכות שחיטה ה"ל ופי"ל ה"ו] טור"ד סימן כ"ט [וטוש"ע י"ד סימן מז סעיף יח]:

לעזי רש"י

צינפריי"ל [צינפרי"ל]. הקיבה השלישית של מעלי-הגירה. פנצ"א. הקיבה הראשונה של מעלי גירה. אשפרויי"ר [אישפרויי"ר]. נץ. אוסטויי"ר [אושטוי"ר]. נץ גדול.

רבינו גרשום

מהו דתימא יולדי ילדה וליהוי חשוב עולה וליהוי פסול משום קדשים קמ"ל דאם אולידה קלא אית לה:

הדרן עלך השוחט

א) בעוף הגם. נ"ב עי' תוס' זבחים דף ע ע"ב: **ב)** חדא דהא לא אמרן האי מהו דתימא: **ג)** שהדם נובע מהם כשחוחכין אותה: **ד)** מתיבת גדולה וכו' עד סה"ד נרשם עליו ונ"ב שלא נמצא בס"י: **ה)** מבית הכוסות לחמסס נ"ב בקצת ס"י כתוב למפס: **ו)** ואע"ג דילפי' מיניה בעלמא בשר קדשים שיצא חוץ ממחיצתו מ"מ טרפה כמשמעו. כך מצאתי בס"י ובקצת פירושים כתב יד מסיים בה דהא מצי למכתב ובשר בשדה טרפה למה לי ע"כ: **ז)** חיה אחרת כגון טרפה אע"פ שהיא: **ח)** או קאי אכל הני דשחיטתן פסולה דלעיל דהוי פסול שאירע: **ט)** וקאמר הכא ואלו הן הטרפות כך מצאתי בתוס' וכן הוא בתוס' שאנץ: **י)** ופשיטא שאין נקב חשוב. נ"ב בקצת תוס' י"י שאין הנקב נראה בהן כלל אלא לבית חללם: **יא)** דה"א דה"ה סמוך: **יב)** ונישל הכבד ונשתייר הימנה כזית: **יג)** שהארס שורף וסופה למות מחמתו כצ"ל והס"ד: **יד)** ושרצים דלא חשיב אלא היכא דכתיב זה אבל הכא כתיב זאת ומיהו קשה דלא חשיב נמי הא דאמרי' וכו' כך כתוב בתוס' כ"י:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

והא איכא בהמה שנחתכו רגליה. תימה דלא פריך מעיטל לומת הגדים (ב) (ב) דתניא בהדיא בפ׳ בהמה המקשה (לקמן עו.) טרפה ויש לומר דהוי בכלל בהמה שנחתכו רגליה: **ואמר** רב יהודה **אמר שמואל וכן לטרפה.** מסיפא דייק רב יהודה דקתני גבי גולגולת כמה חסרון בגולגולת ג״ש אומרים כמלא מקדח וגיע הלל אומרים כדי שיגעל מן המי וימות אלמא דבשיעור מיתה חשיב חסרון ולהכי חשיב דרב יהודה בהדי משניות (ז) דמשום דממתניתין דייק ולא חשיב לה בהדי שמעתא דלחשיב אלמא דרב עוירא א״ע״ג דאמתניתין אמתר וא״ת א״כ אמאי לא פריך נמי והא איכא גולגולת כיון דרב יהודה אכולהו קאי ואומר ר״ת דרב יהודה לא קאי אגולגולת דס״ד דחסרון דגולגולת הוי עם הקרום ובהמה מיטרפא בנקיבת הקרום לחודיה (ח) אבל אדם לחוד ליה מזלא בעי חסרון גולגולת עם נקיבת הקרום והא דאמר בעילוזין (דף ז:) דחשיב תרי חומרי דסתרי אהדדי כגון שדרה וגולגולת אגב שדרה נקט גולגולת אי נמי לענין טרפות אדם קאי וכן לטרפה נמי אגולגולת דמסכתא ביה חומרא וקולא חומרא לענין הורג את הנפש וקולא לענין פדיון בכור אם נטרף תוך שלשים שאין הכהן צריך להחזיר אם קבלו ולענין עשה תמידו טרפה ומיהו קשה דבסמוך (ט) גבי הא דאמר ר״י בר׳ יהודה ניקבה המרה טרפה דמקשו ליה רבנן מאיזו משמע דאין בהמה מיטרפא בכך כמו בן אדם ועוד לקמן (דף מז:) גבי אדומה וירוקה כשרה מיימי מדרבי נתן שנפת לפניו אשה שמלה את בנה כו׳ אלמא מאי דחיי באדם חיי נמי בבהמה והיה נראה לפרש דחסרון הגולגולת בלא הקרום וטרפה לפי שסוף הקרום ליפסק ולהכי לא פריך הכא מגולגולת דהא קתני לה שהרי יש ב״ש אבל מי אפשר לפרש כן שהרי כמה יותר ממלא מקדח ועדיין חיים ונראה דחסרון הגולגולת הוי עם נקיבת קרום העליון דסוף תמצא ליפסק אבל בלא חסרון עצם אם ניקב קרום העליון אין סוף תמצא ליפסק וכן בבהמה איכא למ״ד (לקמן דף מה.) תמצא מגין ואפילו למ״ד קרמא עילאה אע״ג דלא איקביא תמצא טרפה יש לחלק בין אדם לבהמה ולא מטעם ר״ת אלא משום דבאדם הקרום התחתון קשה וחזק יותר מבהמה ומשום הכי בעי חסרון עצם עם נקיבת העליון ובבהמה התחתון רך ואין צריך חסרון עצם עם העליון אבל בדבר ששוה בזה וזה אין לחלק ביניהן כללא (י): **אפילו** הא ועייל הדא. ולמ״ד חסרון מבפנים לא שמיה חסרון וחסרון דמתניתין לר׳ שמעון דלרבנן הוי בכלל נקובה ל״ל דהך סוגיא כר׳ שמעון דלרבנן ליכא אלא י״ז: **סימנין** שנדלדלו ברובן טרפה. פירש ר״ח דלמאי דמסיק לקמן (דף מד.) ומוקי לה בחיפרוק אפרוקי נדלדלו הייגו שנתפרדו זה מזה: **אמר** שמואל נעקרה צלע מעיקרה טרפה. לקמן (דף נב.) פליג עליה בר זבדי ואמר נעקרו ברוב בלא אחד ונשתברו ברוב שני לדדין והכא נקט טפי מילתיה דשמואל משום איך דקאמר גולגולת שנחבטה ובשר החופה את רוב הכרס ואם תאמר לרבי יוחנן דאמר התם בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני לדדין חסר להו מי״ח טרפות דליכא למיחשביהו בתרתי כיון דזה וזה לריך רוב שני לדדין ויש לומר דמכל מקום תרתי ניהו שזו עקורה וזו (נ) נטולה הגך

בשלמא לתנא דידן דתנא תנא ודשייר אתיא בזה הכלל אלא לתנא דבי ר׳ ישמעאל דאמר י״ח טרפות ותו ליכא והא איכא (ט) בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה טרפה סבר ליה כרבי שמעון בן אלעזר דאמר (כ) יכולה היא ליכוות ולחיות אע״ג דיכולה ליכוות ולחיות למאן קאמר לתנא דבי רבי ישמעאל תנא דבי ר׳ ישמעאל טרפה חיה ס״ל אלא סבר לה כר״ש בן אלעזר דאמר כשרה היא והאיכא חסרון בשדרה דתנן (כא) כמה חסרון בשדרה בש״א שתי חוליות וב״ה אומרים (כב) חוליא אחת ואמר רב יהודה אמר שמואל (כג) וכן לטרפה המסס ובית הכוסות דקא חשבת להו בתרתי חשבינהו בחדא אפיק חדא ועייל חדא והאיכא (כד) גלודה סבר לה כר״מ דמכשיר והא איכא (כה) חרותא מרה מאן קתני לה (כו) ר׳ יוסי ברבי יהודה אפיק מרה ועייל חרותא והאיכא שב שמעתתא (כז) דאמר רב מתנא האי (כח) בוקא דאטמא דשף מדוכתיה טרפה (כט) ואמר רכיש בר פפא משמיה דרב לקתה בבוליא אחת טרפה ותנן (ל) ניטל הטחול כשרה (לא) ואמר רב עוירא משמיה דרבא לא שנו אלא ניטל אבל ניקב טרפה (לב) ואמר רבה בר בר חנה אמר שמואל (לג) סימנים שנדלדלו ברובן טרפה (לד) ואמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל (לה) נעקרה צלע מעיקרה (לו) טרפה (לז) וגולגולת שנחבטה ברובה (לח) ובשר החופה את רוב הכרס ברובו טרפה נקובי תמניא חוו חשבינהו בחד אפיק שב ועייל שב אי הכי פסוקי נמי תרי הוו חשבינהו בחד בצר להו חדא ועוד דרב עוירא משמיה דרבא נמי נקובה היא אלא

בידי שמים ותניא לקמן (דף עה:) בידי אדם טרפה ואיזו היא חרותא כל שנמקה ריאה שלה ונתקשה כחרסית של דקל מחמת שהבעיתה אדם נקולו ופעמים שנומקת מקולות וכדר והיא בידי שמים והדרא בריא אבל בידי אדם תו לא הדרא בריא: **מרה מאן קתני לה.** דחשבת ניקבה המרה במניינא די״ח טרפות במתניתין ימיהאה היא ור״י ברבי יהודה קתני לה (דף מג.) דשמעתין ותנא דבי ר״י לית ליה מרה ואפיק מרה ועייל חרותא: **בוקא דאטמא.** (ז)קולית הירך: **דשף מדוכתיה.** שקפץ ממקומו חור שבעצם אליה שהוא תחוב בו ולקמן (דף נד:) מסיים והוא דאיעבור ניבי. בוקא כמו בוכנא עגול ראשו ותחוב בחור בעלי זה התחוב בחור המכתשת: **נקפה בבוליא אחת.** וכ״ש בשמיהן ולקמן (דף עה.) מסיים בה והוא דמטיא לקותא לקמתא לקמקום חרין: **אבל ניקב טרפה.** ולקמן (ח) מפרש ניקב בעליונו מקום שהיא עבה אבל בקולשיה כשרה: **נדלדלו.** נתלשו בכמה מקומות ומתוברין כאן מעט וכאן מעט: **נעקרה צלע.** אע״ג דתנן במתניתין (ע״ל) נשתברו רוב צלעותיה דוקא נשתברו התם בעינן רובא אבל נעקרה צלע אחת מעיקרה (ט) עד תלי חולייתה כדמפרש לקמן (דף נב.) טרפה: **וגולגולת שנחבטה.** שהוכתה מכות רבות ולא נפתחה ולא ניקב הקרום אם רובה נחבטה טרפה. (יא)חבטה דמיגליי״ר בלע״ז: **ובשר החופה את רוב הכרס.** זהו קרום עב שקורין טנפנ״א כשפותחתן את הבהמה וחותכין את הבשר לאורך הבהמה והוא נראה. והאי דקרי ליה חופה את רוב הכרס ולא קרי ליה חופה את הכרס מפני שמיעוטו הכרס נחבא בתוך לצעות המזה והסמוס ורובו מכוסה בבשר: **כרס.** פגל״ז לבדה בלא בית הכוסות והמסס ואם נקרע רובו של בשר כנגד הכרס אף ע״ג דבי משערת לההוא קרע לגבי כוליה בשר הוי מיעוטא שהרי אותו בשר מחזיק כל בני המעים והולך עד הירכים לא משערינן אלא במה שכנגד הכרס ואם מיקרע רובא דההוא טרפה. ושמואל לא סבירא ליה כמאן דפרש לקמן (דף נ:) רובא המיעוטא דמתניתין דהיינו בשר החופה את רוב הכרס דאם כן מה אתא שמואל לאשמועינן ואיהו מפרש למתניתין לקמן [שם] במילתא אחריתי: **נקובי תמניא חוו.** (יב)וכי תשבח להמסס ובית הכוסות בחד ומדלית לה למרה אכתי פשו להו תמניא נקובי דמתניתין: **פסוקי תרין.** גרגרת וחוט: **דרב עוירא.** ניקב הטחול: אלא

בשלמא לתנא דידן. אע״ג דלא תנא אלא י״ח מ״מ לא תנא מעיינא ואיכא למימר דתנא תנא ודלא תנא אתיא בזה הכלל: **אלא לתנא דבי ר׳ ישמעאל.** דתנא מעיינא קשיא והא איכא בסג״ר סימן הוא ומשנה וברייתא הן בהמה שנחתכו רגליה בפרק בהמה המקשה (לקמן עו.) כמה חסרון בשדרה בחיות גדולה בפרקין וכן חרותא. ושב שמעתתא שבע טרפות שמנו האמוראים ולא נשנו במשנה והן היו מקובלים מרבן. האחרונים קרי רגלים ושלפים קרי ידים. ארכובה ייוויי״ל מקום חיבור השוק והירך שמפרקין אותה משם בשעת הפשטה: **ר׳ שמעון בן אלעזר.** בתוספתא קתני לה הכי רבי שמעון בן אלעזר מכשיר מפני שיכולה ליכוות ולחיות והכא נקט סיפא דמילתיה ולא נקט השתא ר׳ שמעון בן אלעזר מכשיר: **ופרכינן אע״ג דיכולה ליכוות ולחיות.** קשיא היא לתפי׳ הכי איכא למימר דלטרפה לא פליג ר״ש דלמאן קא מותבינן אתנא דבי רבי ישמעאל דתנא מעיינא ואיהו טרפה היה סבירא ליה דקאמר [ע״ל] ובין החיה אבל לא תאכלו (יג) דקרי לה לטרפה היה אלא הכי פריך סבר לה כרבי שמעון דאמר כשרה היא דקתני התם רבי שמעון בן אלעזר מכשיר: **למה חסרון בשדרה.** אלא תמוה בהאל אלא במגע ובמשא כדין עצם כשעורה דאילו שדרה אלמה גולגולת אלמה ורוב בניינו תנן בחולין (פ״ב מ״ו) דמטמאין באהל ואע״פ שאין עליהן בשר: **וכן לטרפה.** לב״ש לא הוא טרפה בבליר משתי חוליות ולב״ה בחוליא אחת מיטרפא: **חשבינהו כחד.** דהא גבי הדדי סמכי וכתב דמי: **והאיכא גלודה.** שביטל עורה והופשטה כולה או מחמת שחין או מחמת מלאכה דקתני מתני׳ (לקמן דף נד.) וחכמים פוסלים: ומשני **סבר לה כר״מ דמכשיר: והאיכא חרותא.** דקתני מתניתין (שם) (יד)אלו כשרות חרותא בידי שמים ותניא לקמן (דף עה:) בידי אדם טרפה ואיזו היא חרותא כל שנמקה ריאה שלה ונתקשה כחרסית של דקל מחמת שהבעיתה אדם נקולו ופעמים שנומקת מקולות וכדר והיא בידי שמים והדרא בריא אבל בידי אדם תו לא הדרא בריא: **מרה מאן קתני לה.** דחשבת ניקבה המרה במניינא די״ח טרפות במתניתין ימיהאה היא ור״י ברבי יהודה קתני לה (דף מג.) דשמעתין ותנא דבי ר״י לית ליה מרה ואפיק מרה ועייל חרותא: **בוקא דאטמא.** (ז)קולית הירך: **דשף מדוכתיה.** שקפץ ממקומו חור שבעצם אליה שהוא תחוב בו ולקמן (דף נד:) מסיים והוא דאיעבור ניבי. בוקא כמו בוכנא עגול ראשו ותחוב בחור בעלי זה התחוב בחור המכתשת: **נקפה בבוליא אחת.** וכ״ש בשמיהן ולקמן (דף עה.) מסיים בה והוא דמטיא לקותא לקמתא לקמקום חרין: **אבל ניקב טרפה.** ולקמן (ח) מפרש ניקב בעליונו מקום שהיא עבה אבל בקולשיה כשרה: **נדלדלו.** נתלשו בכמה מקומות ומתוברין כאן מעט וכאן מעט: **נעקרה צלע.** אע״ג דתנן במתניתין (ע״ל) נשתברו רוב צלעותיה דוקא נשתברו התם בעינן רובא אבל נעקרה צלע אחת מעיקרה (ט) עד תלי חולייתה כדמפרש לקמן (דף נב.) טרפה: **וגולגולת שנחבטה.** שהוכתה מכות רבות ולא נפתחה ולא ניקב הקרום אם רובה נחבטה טרפה. (יא)חבטה דמיגליי״ר בלע״ז: **ובשר החופה את רוב הכרס.** זהו קרום עב שקורין טנפנ״א כשפותחתן את הבהמה וחותכין את הבשר לאורך הבהמה והוא נראה. והאי דקרי ליה חופה את רוב הכרס ולא קרי ליה חופה את הכרס מפני שמיעוטו הכרס נחבא בתוך לצעות המזה והסמוס ורובו מכוסה בבשר: **כרס.** פגל״ז לבדה בלא בית הכוסות והמסס ואם נקרע רובו של בשר כנגד הכרס אף ע״ג דבי משערת לההוא קרע לגבי כוליה בשר הוי מיעוטא שהרי אותו בשר מחזיק כל בני המעים והולך עד הירכים לא משערינן אלא במה שכנגד הכרס ואם מיקרע רובא דההוא טרפה. ושמואל לא סבירא ליה כמאן דפרש לקמן (דף נ:) רובא המיעוטא דמתניתין דהיינו בשר החופה את רוב הכרס דאם כן מה אתא שמואל לאשמועינן ואיהו מפרש למתניתין לקמן [שם] במילתא אחריתי: **נקובי תמניא חוו.** (יב)וכי תשבח להמסס ובית הכוסות בחד ומדלית לה למרה אכתי פשו להו תמניא נקובי דמתניתין: **פסוקי תרין.** גרגרת וחוט: **דרב עוירא.** ניקב הטחול: אלא

עין משפט נר מצוה

יז א מיי׳ פ״ב מהל׳ טומאת מת הל״מ:
יח ב מיי׳ פ״י מהל׳ שחיטה הל״כ סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סי׳ נד סעי׳ ד:
יט ג מיי׳ שם פ״ט הל׳ כא סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ כד סעי׳ טז וסי׳ לג סעי׳ י:
כ ד מיי׳ שם פ״א הלכה ג סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ לד סעיף ג:
כא ה מיי׳ שם הלכה ט סמג שם טוש״ע שם סי׳ ל סעי׳ א:
כב ו מיי׳ שם פ״ט הלכה ה סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ מז סעיף ג:

שיטה מקובצת

א) דקתני מתני׳ גבי ואלו כשרות: ב) ור׳ יוסי בר׳ יהודה קתני לה בברייתא לקמן בשמעתין וכו׳: ג) בוקא דאטמא ראש עצם קולית הירך: ד) נקובי תמניא הוו דכי חשבת: ה) דתנן בהדיא בפ׳ בהמה המקשה: ו) ולהכי חשיב דרב יהודה בהדי משניות דבסג״ר משום:

רבינו גרשום

ומאי בסבר אלו סימני ד׳ טרפות כדבענן למימר לקמן: סבר לה כר׳ שמעון [בן אלעזר] דאמר יכולה היא ליכוות ולחיות. כלומר ואינה טרפה: והא איכא חסרון בשדרה כלומר כמה חסרון בשדרה של מת שלא יהא נזיר מגלח עליו שאין דין לנזיר לגלח אלא על מת שלם או על רוב בניינו או על רוב מניינו דכתיב וכי ימות מת עליו בפתע פתאום וגו׳ ושדרה היא רוב בניינו. וכמה תיחסר שאינו צריך לגלח דאין חשוב רוב בניינו: בש״א ב׳ חוליות לעולם מגלח עליה עד שתחסר ב׳ חוליות ובה״א אפי׳ לא חיסר אלא חוליא אחת אין צריך לגלח: ואמר רב יהודה אמר שמואל וכן לטרפה. דלבית הלל אפי׳ לא חיסר אלא חוליא אחת טרפה: והא איכא גלודה. שתהא מלאה שחין שלא ישתייר עור שלם עליה. והא איכא חרותא כלומר בעיתא בידי (שמים) [אדם] דטרפה. וצמיק ריאה דידיה או חרותא מחיות רעות שראתה דובים וארויות ונבעתה וצמיק ריאה דידיה. מרה מאן דקתני לה ר׳ יוסי בר׳ יהודה כלומר כדבענן למימר קמן. בוקא דאטמא דשף מדוכתיה. קולית שקורין פששל: סימנין שנדלדלו כלומר שנדלדלו ממקומן. וגולגולת שנחבטה לשון נפחתה ובשר החופה את הכרס ברובו כלומר אם נקרע ברובו טרפה. ועוד דרב עוירא נמי נקובה היא כלומר ואי חשבת ליה בהדי שאר ניקובי

מסורת הש״ס

ז) [מוספתא פ״ג ה״ג ע״ש], ג) עיתוין ז. בכורות ט: סהלות פ״ב מ״ג [לקמן נב:], ד) [לקמן נד.], ה) [שם], ו) [לקמן מג.], ז) [לקמן נד.], ח) [לקמן נב.], ט) [מיכא ערכה מיוחדת וכן לקמן נב. ליתפ׳], י) [ויקרא יפ׳], יא) [ל״ל נכ״ל], יב) [דף מג.], יג) [ע״ש תוס׳ ב״ק נא. ד״ה ר׳ שמעון בן אלעזר מכשיר: ופרכינן ז. ד״ה כגון שדרה וכו׳ ונדפס שם מ״י כ״ו ומיהו וכו׳ ותוס׳ ניטון יו: ד״ה ונקר ותוס׳ ב״ק נא. ד״ה נעביד ותוס׳ זבחים קטו. ד״ה ולעלמא ותוס׳ בכורות ט: ד״ה כדין],

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה ואמר וכו׳ אבל אדם דאית ליה מולא. עיין זבחים קטו ע״א תוס׳ ד״ה ולעלמא:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אבל וכו׳ ולקמן. נ״ב דף נה: (ב) תוס׳ ד״ה והא וכו׳ דתנן בהדיא: (ג) ד״ה אמר שמואל וכו׳ שזו עקורה חו שבורה הס״ד:

לעזי רש״י

יינרי״ל. בֶּרֶך.
דמינצי״ר [דימצייד״א]. הבול, מערך.
טנפנ״א [טינפינ״א]. חלק מקיר הבטן המכסה את הקיבה. פנצ״א. הקיבה הראשונה של מעלי גירה.

מוסף רש״י

שנחתכו רגליה. האחרונים (לקמן עו.). כמה חסרון בשדרה. ותמלא מתורת שדרה ותיזון כשאר עצם כשעורה שאינו מטמא באהל (ערובין ז.) ולא מטמא באהל בלא בשר (לקמן נב:). **רבן לטרפה.** לבית הלל מיטרפא בחדא חוליא (לקמן שם). **גלודה.** שעטל עורה או מחמת שחין או מחמת מלאכה ולא נשתייר כלום, וגגמ׳ מפרש מפרש בגמ׳ (לקמן נד.). **חרותה.** הערוך ערך פטוס ג׳ פוכא) עיין ערך בקף, ע) שם נה., ר) [לקמן נד.], ש) [לקמן נה.], ת) [לקמן מד. נג:], מ) [לקמן נב.], ט) [מיכא ערכה מיוחדת וכן לקמן נב. ליתפ׳], ס) [ויקרא יפ׳], ע) [ל״ל נכ״ל], פ) [דף מג.], צ) [ע״ש תוס׳ ב״ק נא. ד״ה כגון שדרה וכו׳ ונדפס שם מ״י כ״ו ומיהו וכו׳ ותוס׳ ניטון יו: ד״ה ונקר ותוס׳ ב״ק נא. ד״ה נעביד ותוס׳ זבחים קטו. ד״ה ולעלמא ותוס׳ בכורות ט: ד״ה כדין],

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אלא הנך תרתי דאפקת לא תיפוק אמר עולא [א]ח' מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני נקובה ופסוקה נטולה וחסורה קרועה ודרוסה נפולה ושבורה לאפוקי לקותא דרכיש בר פפא אמר חייא בר [ב]רבא ח' טרפות יש בנקובה אם תאמר ט' מרה ר' יוסי ברבי יהודה קתני לה דתניא ניקבה הקיבה ניקבו הדקים טרפה רבי יוסי בר' יהודה אומר אף ניקבה המרה (הלכות חבר כזית מרה וקורקבן סימן) אמר רבי יצחק בר' יוסף אמר רבי יוחנן [ג]הלכה כר' יוסי בר' יהודה ואמר רבי יצחק בר' יוסף אמר רבי יוחנן מאי אהדרו ליה חבריה לר' יוסי בר' יהודה [ד]ישפוך לארץ מרדתי ועדיין איוב קיים אמר להם [ה]אין מזכירין מעשה נסים דאי לא תימא הכי [ו]יפלח כליותי ולא יחמול מי קא חיי אלא ניסא שאני דכתיב[ז] [ח]רק את נפשו שמור הכא נמי ניסא שאני ואמר ר' יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן הלכה כדברי האומר כזית ומי אמר רבי יוחנן הכי [ט]והאמר [י]רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן [יא]הלכה כסתם משנה ותנן ניטלה הכבד ולא נשתייר הימנה כלום הא נשתייר כשרה אע"ג דלא הוי כזית [יב]אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן [יג]דאמר [יד]ר' יצחק בר' יוסף אמר ר' יוחנן [טו]מרה שניקבה וכבד סותמתה כשרה ואמר רבי יצחק בר' יוסף אמר ר' יוחנן ניקב הקורקבן וכים שלו קיים כשר איבעיא להו ניקב הכים וקורקבן קיים מאי תא שמע דאמר רב נחמן [טז]ניקב זה בלא זה [יז] כשר אמר [יח]רבא [יט]שני עורות יש לו לוושט חיצון אדום ופנימי לבן ניקב זה בלא זה כשר למה לי למימר חיצון אדום ופנימי לבן [כ]דאי חליף טרפה אבעיא להו ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה מהו אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא בוושט כשר בקורקבן [כא]פסול מתקיף לה רב אשי אדרבה [כב]וושט דאכלה ביה ופעיא ביה [כג]רווח גמדא ליה ופשטה ליה זמנין דמיהנדזין בהדי הדדי [כד]קורקבן דמינח נייח כדקאי קאי א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי הכי אמרינן משמיה דמר זוטרא דאמר משמיה דרב פפא כוותיך ואמר רבה [כה]קרום שעלה מחמת מכה בוושט אינו קרום [כו]ואמר רבה [כז]וושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא בפנים למאי נפקא מינה לספק

הנך דאפקת לא תיפוק. ות"ת למתן לית ליה לקמן (דף מד.) ההיא דרב מתנה דבוקא דאטמא מאי מינהו י"ח טרפות וי"ל דבאיכול ניכי הוי טרפה לכולי עלמא ואם תאמר לעולא דאמר בסמוך ח' מיני טרפות יש ולית ליה דרכיש בר פפא מאי ניהו י"ח טרפות וי"ל דמיטל לומת הגידין חשיב חדא וגרכיש הוא בכלל נתמכו רגליה ועוד קשה למ"ד נקרע רוב חילוה זהו בשר המופה את רוב הכרס חסר להו חדא דהכא חשיב להו בתרתי לכן נראה לעולא והיא דלקמן [ט]סברי כתמני' וכרבי יוחנן [י]דאמר אלו טרפות דווקא ואתא אלו למעוטי דרב מתנה אע"ג דמיא לנטולה דמתני' וכ"ש דרכיש דלא דמיא כלל להנך דמתני' ולית ליה י"ח טרפות נאמרו למשה מסיני [יא] ומצי למימר נמי דלית ליה בשר המופה בתרתי ואם תאמר וכי היכי דחשיב תרי פסוקי כחדא [יב]ג"כ ריאה שחסרה וחסרון דשדרה נחשוב נמי כחד וי"ל לפי דאין שיעורן שוה דחסרון דריאה בכל שהוא וחסרון דשדרה פלוגתא [יג]ב"ש וב"ה אי נמי לפי שזה בבשר וזה בעצם ואם תאמר נקרע רוב החילוה ובשר המופה את רוב הכרס נמי נחשוב כחד וי"ל דרוב החילוה הוא רוב הכרס ובשר המופה את רוב הכרס אינו רוב בשר אלא רוב ממה שכנגד רוב הכרס ות"ת ואמאי לא חשיב חסרון הגרגרת דהוי בבאיסור וי"ל דטעמא דחסרון משום דסופה ליפסק [יד] דהוי כרוב:

יפלח כליותי מי קא חיי. פירש בקונטרס והאי לקותא הוא וקשה דמנא ליה דהאי לקותא דאיוב הוי לקותא דהוא בה לאכלא לקותא דכשרה כדאמר לקמן (דף נה.) מליא מוגלא טרפה מיס זכיס כשרה אלא הכי פריך יפלח כליותי מי קא חיי אלא רפואה הא קאמר לקמן (דף נד.) דמחו בכוליתא וקטליה ואי בדלו ליה קמא חיי ואיוב לא מליגו שעשו לו שום רפואה: **והא אמר רבי יוחנן הלכה בסתם משנה.** אע"ג דסיפא דמתני' (לקמן דף נד.) דאלו כשרות מסייע ליה מכל מקום פריך מכח דמאי אולמיה הך קמתא מהך קמתא כדפירש בקונטרס ואי משום שהאחרון הוא עיקר במקום שיש סדר למשנה כגון בחדא מסכתא מ"מ הך משנה דאלו טרפות ואלו כשרות כחדא בגא חשיב ואין סדר וה"ר יעקב מאורלייני"ש תירץ דהכי פריך והא אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה וע"כ קתמא דאלו כשרות לאו קתמא מעלייתא היא דאי קתמא מעלייתא היא אמאי איצטריך ר"י לומר הלכה כמותו הא אמר ר' יוחנן חדא זימנא דהלכה כסתם משנה [ט]: ההיא

אלא הנך דאפקת לא תיפוק. דהמה שנחתכו רגליה והגלודה: **לא תיפוק.** [ג]כדרבנן סבירא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל וחשיב נקובי והך דרב עוירא בחד ותרין פסוקי בחד ומשכחת להו שפיר וכל הנך טרפות דמינן לקמן (דף מז.) בריאה כגון חליף דאוני ודמיא לבשרא ולביעתא ואטום בריאה כולהו בכלל ריאה שניקבה או שחסרה ניכהו. חליף היינו חסרה ממקום שהיא רואה להיות שם והנך חוזתא לקותא ניכהו לקותא סופה ליניקב והויא לה נקובה וחליף דשני קרומים דווסט[ד] שניהם נטולים ממקום שהן רואין להיות ואין לך נקובה גדולה מזו: **נטולה.** ניטלה הכבד: **נפולה.** נפלה מן הגג. וגלודה בכלל נטולה שניטל עורה. ונחתכו רגליה בכלל חסורה. ושף מדוכתיה בכלל נטולה. וכן נדלדלו סימניה ועקירת גלע וחביסת גולגולת בכלל שבורה. ובשר המופה היינו קרועה: **למעוטי לקותא דרכיש.** דכוליא שחיטה בכלל אלו ופליג עולא עליה. ואם תאמר ישנה בכלל נקובה כי היכי דאמרינן בלקותא דריאה לאו מילתא היא דהוה ליה ניקבה הכוליא והא ליכא למ"ד דאפי' רכיש מודי דניקבה הכוליא כשרה ובלקותא הוא דטריף: **שמונה מיני טרפות בנקובה.** נקובת הווסט והקרום והלב והריאה והקיבה והדקין כרס הפנימי והמסס וגיס הכוסות חדא הוא הא תמנינא: **ואם תאמר ט'.** יש דהא איכא נמי מרה ההיא יחידאה היא ולית הלכתא כוותיה ודרב עוירא ליתא ליה לחייא: **יפלח כליותי.** היינו לקותא וטרפה: **אין מזכירין מעשה נסים.** להביא ראייה מהן: **רק את נפשו שמור.** מכות מות הכהו ולכך נצטווה לשמור נפשו כדאמרינן בהשותפין (ב"מ דף טז.) גדול עצרו של שטן משל איוב משל לאומר לעבדו שבור חדש ושמור יינה: **הלכה כדברי האומר כזית.** דבעינן כזית שיור בניטל הכבד. ופלוגתא היא בפרקין (ד' מו.) [ה]דרמינן סתמי דתמני' אהדדי דקתני ריאה אלו טרפות ניטל הכבד ולא נשתייר ממנה כלום הא נשתייר כשרה ואע"ג דליכא כזית והדר תני אלו כשרות ניטל הכבד ונשתייר ממנה כזית ומוקמינן לה כתנאי והכא מייתי לה משום שמעתתא דרבי יאחק בר יוסף משמיה דרבי יוחנן: **והא אמר רבי יוחנן הלכה בסתם משנה.** והא נמי סתמא היא ומאי אולמא דסיפא מריאה: **אמוראי נינהו.** ורבי יאחק סבר דלא כייל רבי יוחנן לגמרא הלכה בסתם משנה אלא היכא דסבירא ליה אמר בהדיא הלכה כמשנה זו ואמורא אחריני אמר משמיה דר' יוחנן הלכה כסתם משנה והיכא דליכא תרי סתמי דסתרן אהדדי אי איכא טעמא לאלומי חדא מחברתה כי היא דסנהדרין לאחד דיני ממונות (דף לד:) אזיל רבי יוחנן בתרה ואי לא מספקא ליה ולא קבע בהו הלכתא כחד מנייהו ובהני תרי אי הוה משכחינן טעמא בהא דרבי יאחק לא הוה מוקמינן לה בתמוראי ומשום דליכא לאלומי איצטריך לן לשנויי דרבי יאחק לית ליה אלי כללא דר' יוחנן: **וכבד פוסמפס.** שנקובה במקום דיבוקה בכבד וחבור הכבד סותם את הנקב: **בשרה.** אפילו לר' יוסי בר' יהודה: **כיס שלו.** קליפה הפנימית: **זה שלא כנגד זה.** כגון זה למעלה וזה למטה: **נקוקבן פסול.** הכי ס"ל משום שהמאכל מתאסף שם ומתחלחל ונכנס בנקב עד שיולא דרך נקב השני: **ופעיא ביה.** לועקת שאע"פ שהקנה מוליא קול אי אפשר שלא יהא הווסט מתפשט עמו. ואמי שמעתי פעיא מנשמתא: **גמדא.** כוולת רעי"ר בלע"ז: **מיהנדזין.** מיתרמן דמיכווי אהדדי: **אינו קרום.** ואם ניקב ונסתם אפילו עלתה בו סתימה עבה אינה מתקיימת כדאמרינן בינמות (דף עו.) בכרות שפכה ניקב פסול נסתם כשר וזהו פסול שחוזר להכשרו זהו למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה שאינו קרום דכל נקובי דטריפות לא מהניא להו סתימה דסלקא בהו לאחר זמן ולא דמי לריאה שניקבה [ו] ודופן סותמתה וכסתימה כבד במרה ולסתימה דיליכים בחלמולת דלקמן (דף כ.) ההיא סתימה מעיקרא היא: **אין לו בדיקה מבחוץ.** לפי שהעור החיצון אדום ואין טחת דם נכרת בו: לספק

מזכירין מעשה נסים. ראיה מן הגמרא (ב"מ דף טז.) דגדול עצרו של שטן משל איוב משל לאומר לעבדו שבור חדש ושמור יינה. ומאי דקאמר דאי חליף טרפה אבעיא להו ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה מהו אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא בוושט כשר בקורקבן פסול מתקיף לה רב אשי אדרבה בוושט דאכלה ביה ופעיא ביה רווח גמדא ליה ופשטה ליה זמנין דמיהנדזין בהדי הדדי קורקבן דמינח נייח כדקאי קאי אע"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי הכי אמרינן משמיה דמר זוטרא דאמר משמיה דרב פפא כוותיך ואמר רבה קרום שעלה מחמת מכה בוושט אינו קרום ואמר רבה בוושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא בפנים למאי נפקא מינה לספק

אלא הנך דאפקת לא תיפוק. ות"ת למתן לית ליה לקמן (דף מד.) ההיא דרב מתנה דבוקא דאטמא מאי מינהו י"ח טרפות וי"ל דבאיכול ניכי הוי טרפה לכולי עלמא ואם תאמר לעולא דאמר בסמוך ח' מיני טרפות יש ולית ליה דרכיש בר פפא מאי ניהו י"ח טרפות וי"ל דמיטל לומת הגידין חשיב חדא וגרכיש הוא בכלל נתמכו רגליה ועוד קשה למ"ד נקרע רוב חילוה זהו בשר המופה את רוב הכרס חסר להו חדא דהכא חשיב להו בתרתי לכן נראה לעולא והיא דלקמן [ט]סברי כתמני' וכרבי יוחנן [י]דאמר אלו טרפות דווקא ואתא אלו למעוטי דרב מתנה אע"ג דמיא לנטולה דמתני' וכ"ש דרכיש דלא דמיא כלל להנך דמתני' ולית ליה י"ח טרפות נאמרו למשה מסיני [יא] ומצי למימר נמי דלית ליה בשר המופה בתרתי ואם תאמר וכי היכי דחשיב תרי פסוקי כחדא [יב]ג"כ ריאה שחסרה וחסרון דשדרה נחשוב נמי כחד וי"ל לפי דאין שיעורן שוה דחסרון דריאה בכל שהוא וחסרון דשדרה פלוגתא [יג]ב"ש וב"ה אי נמי לפי שזה בבשר וזה בעצם ואם תאמר נקרע רוב החילוה ובשר המופה את רוב הכרס נמי נחשוב כחד וי"ל דרוב החילוה הוא רוב הכרס ובשר המופה את רוב הכרס אינו רוב בשר אלא רוב ממה שכנגד רוב הכרס ות"ת ואמאי לא חשיב חסרון הגרגרת דהוי בבאיסור וי"ל דטעמא דחסרון משום דסופה ליפסק [יד] דהוי כרוב:

יפלח כליותי מי קא חיי. פירש בקונטרס והאי לקותא הוא וקשה דמנא ליה דהאי לקותא דאיוב הוי לקותא דהוא בה לאכלא לקותא דכשרה כדאמר לקמן (דף נה.) מליא מוגלא טרפה מיס זכיס כשרה אלא הכי פריך יפלח כליותי מי קא חיי אלא רפואה הא קאמר לקמן (דף נד.) דמחו בכוליתא וקטליה ואי בדלו ליה קמא חיי ואיוב לא מליגו שעשו לו שום רפואה: **והא אמר רבי יוחנן הלכה בסתם משנה.** אע"ג דסיפא דמתני' (לקמן דף נד.) דאלו כשרות מסייע ליה מכל מקום פריך מכח דמאי אולמיה הך קמתא מהך קמתא כדפירש בקונטרס ואי משום שהאחרון הוא עיקר במקום שיש סדר למשנה כגון בחדא מסכתא מ"מ הך משנה דאלו טרפות ואלו כשרות כחדא בגא חשיב ואין סדר וה"ר יעקב מאורלייני"ש תירץ דהכי פריך והא אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה וע"כ קתמא דאלו כשרות לאו קתמא מעלייתא היא דאי קתמא מעלייתא היא אמאי איצטריך ר"י לומר הלכה כמותו הא אמר ר' יוחנן חדא זימנא דהלכה כסתם משנה [ט]: ההיא

הנך דאפקת לא תיפוק. ות"ת למתן לית ליה לקמן (דף מד.) ההיא דרב מתנה דבוקא דאטמא מאי מינהו י"ח טרפות וי"ל דבאיכול ניכי הוי טרפה לכולי עלמא ואם תאמר לעולא דאמר בסמוך ח' מיני טרפות יש ולית ליה דרכיש בר פפא מאי ניהו י"ח טרפות וי"ל דמיטל לומת הגידין חשיב חדא וגרכיש הוא בכלל נתמכו רגליה ועוד קשה למ"ד נקרע רוב חילוה זהו בשר המופה את רוב הכרס חסר להו חדא דהכא חשיב להו בתרתי לכן נראה לעולא והיא דלקמן [ט]סברי כתמני' וכרבי יוחנן [י]דאמר אלו טרפות דווקא ואתא אלו למעוטי דרב מתנה אע"ג דמיא לנטולה דמתני' וכ"ש דרכיש דלא דמיא כלל להנך דמתני' ולית ליה י"ח טרפות נאמרו למשה מסיני [יא] ומצי למימר נמי דלית ליה בשר המופה בתרתי ואם תאמר וכי היכי דחשיב תרי פסוקי כחדא [יב]ג"כ ריאה שחסרה וחסרון דשדרה נחשוב נמי כחד וי"ל לפי דאין שיעורן שוה דחסרון דריאה בכל שהוא וחסרון דשדרה פלוגתא [יג]ב"ש וב"ה אי נמי לפי שזה בבשר וזה בעצם ואם תאמר נקרע רוב החילוה ובשר המופה את רוב הכרס נמי נחשוב כחד וי"ל דרוב החילוה הוא רוב הכרס ובשר המופה את רוב הכרס אינו רוב בשר אלא רוב ממה שכנגד רוב הכרס ות"ת ואמאי לא חשיב חסרון הגרגרת דהוי בבאיסור וי"ל דטעמא דחסרון משום דסופה ליפסק [יד] דהוי כרוב:

אלא הנך דאפקת לא תיפוק. דהמה שנחתכו רגליה והגלודה: **לא תיפוק.** [ג]כדרבנן סבירא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל וחשיב נקובי והך דרב עוירא בחד ותרין פסוקי בחד ומשכחת להו שפיר וכל הנך טרפות דמינן לקמן (דף מז.) בריאה כגון חליף דאוני ודמיא לבשרא ולביעתא ואטום בריאה כולהו בכלל ריאה שניקבה או שחסרה ניכהו. חליף היינו חסרה ממקום שהיא רואה להיות שם והנך חוזתא לקותא ניכהו לקותא סופה ליניקב והויא לה נקובה וחליף דשני קרומים דווסט[ד] שניהם נטולים ממקום שהן רואין להיות ואין לך נקובה גדולה מזו: **נטולה.** ניטלה הכבד: **נפולה.** נפלה מן הגג. וגלודה בכלל נטולה שניטל עורה. ונחתכו רגליה בכלל חסורה. ושף מדוכתיה בכלל נטולה. וכן נדלדלו סימניה ועקירת גלע וחביסת גולגולת בכלל שבורה. ובשר המופה היינו קרועה: **למעוטי לקותא דרכיש.** דכוליא שחיטה בכלל אלו ופליג עולא עליה. ואם תאמר ישנה בכלל נקובה כי היכי דאמרינן בלקותא דריאה לאו מילתא היא דהוה ליה ניקבה הכוליא והא ליכא למ"ד דאפי' רכיש מודי דניקבה הכוליא כשרה ובלקותא הוא דטריף: **שמונה מיני טרפות בנקובה.** נקובת הווסט והקרום והלב והריאה והקיבה והדקין כרס הפנימי והמסס וגיס הכוסות חדא הוא הא תמנינא: **ואם תאמר ט'.** יש דהא איכא נמי מרה ההיא יחידאה היא ולית הלכתא כוותיה ודרב עוירא ליתא ליה לחייא: **יפלח כליותי.** היינו לקותא וטרפה: **אין מזכירין מעשה נסים.** להביא ראייה מהן: **רק את נפשו שמור.** מכות מות הכהו ולכך נצטווה לשמור נפשו כדאמרינן בהשותפין (ב"מ דף טז.) גדול עצרו של שטן משל איוב משל לאומר לעבדו שבור חדש ושמור יינה: **הלכה כדברי האומר כזית.** דבעינן כזית שיור בניטל הכבד. ופלוגתא היא בפרקין (ד' מו.) [ה]דרמינן סתמי דתמני' אהדדי דקתני ריאה אלו טרפות ניטל הכבד ולא נשתייר ממנה כלום הא נשתייר כשרה ואע"ג דליכא כזית והדר תני אלו כשרות ניטל הכבד ונשתייר ממנה כזית ומוקמינן לה כתנאי והכא מייתי לה משום שמעתתא דרבי יאחק בר יוסף משמיה דרבי יוחנן: **והא אמר רבי יוחנן הלכה בסתם משנה.** והא נמי סתמא היא ומאי אולמא דסיפא מריאה: **אמוראי נינהו.** ורבי יאחק סבר דלא כייל רבי יוחנן לגמרא הלכה בסתם משנה אלא היכא דסבירא ליה אמר בהדיא הלכה כמשנה זו ואמורא אחריני אמר משמיה דר' יוחנן הלכה כסתם משנה והיכא דליכא תרי סתמי דסתרן אהדדי אי איכא טעמא לאלומי חדא מחברתה כי היא דסנהדרין לאחד דיני ממונות (דף לד:) אזיל רבי יוחנן בתרה ואי לא מספקא ליה ולא קבע בהו הלכתא כחד מנייהו ובהני תרי אי הוה משכחינן טעמא בהא דרבי יאחק לא הוה מוקמינן לה בתמוראי ומשום דליכא לאלומי איצטריך לן לשנויי דרבי יאחק לית ליה אלי כללא דר' יוחנן: **וכבד פוסמפס.** שנקובה במקום דיבוקה בכבד וחבור הכבד סותם את הנקב: **בשרה.** אפילו לר' יוסי בר' יהודה: **כיס שלו.** קליפה הפנימית: **זה שלא כנגד זה.** כגון זה למעלה וזה למטה: **נקוקבן פסול.** הכי ס"ל משום שהמאכל מתאסף שם ומתחלחל ונכנס בנקב עד שיולא דרך נקב השני: **ופעיא ביה.** לועקת שאע"פ שהקנה מוליא קול אי אפשר שלא יהא הווסט מתפשט עמו. ואמי שמעתי פעיא מנשמתא: **גמדא.** כוולת רעי"ר בלע"ז: **מיהנדזין.** מיתרמן דמיכווי אהדדי: **אינו קרום.** ואם ניקב ונסתם אפילו עלתה בו סתימה עבה אינה מתקיימת כדאמרינן בינמות (דף עו.) בכרות שפכה ניקב פסול נסתם כשר וזהו פסול שחוזר להכשרו זהו למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה שאינו קרום דכל נקובי דטריפות לא מהניא להו סתימה דסלקא בהו לאחר זמן ולא דמי לריאה שניקבה [ו] ודופן סותמתה וכסתימה כבד במרה ולסתימה דיליכים בחלמולת דלקמן (דף כ.) ההיא סתימה מעיקרא היא: **אין לו בדיקה מבחוץ.** לפי שהעור החיצון אדום ואין טחת דם נכרת בו: לספק

אלא הנך דאפקת לא תיפוק. דהמה שנחתכו רגליה והגלודה: **לא תיפוק.** [ג]כדרבנן סבירא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל וחשיב נקובי והך דרב עוירא בחד ותרין פסוקי בחד ומשכחת להו שפיר וכל הנך טרפות דמינן לקמן (דף מז.) בריאה כגון חליף דאוני ודמיא לבשרא ולביעתא ואטום בריאה כולהו בכלל ריאה שניקבה או שחסרה ניכהו. חליף היינו חסרה ממקום שהיא רואה להיות שם והנך חוזתא לקותא ניכהו לקותא סופה ליניקב והויא לה נקובה וחליף דשני קרומים דווסט[ד] שניהם נטולים ממקום שהן רואין להיות ואין לך נקובה גדולה מזו: **נטולה.** ניטלה הכבד: **נפולה.** נפלה מן הגג. וגלודה בכלל נטולה שניטל עורה. ונחתכו רגליה בכלל חסורה. ושף מדוכתיה בכלל נטולה. וכן נדלדלו סימניה ועקירת גלע וחביסת גולגולת בכלל שבורה. ובשר המופה היינו קרועה: **למעוטי לקותא דרכיש.** דכוליא שחיטה בכלל אלו ופליג עולא עליה. ואם תאמר ישנה בכלל נקובה כי היכי דאמרינן בלקותא דריאה לאו מילתא היא דהוה ליה ניקבה הכוליא והא ליכא למ"ד דאפי' רכיש מודי דניקבה הכוליא כשרה ובלקותא הוא דטריף: **שמונה מיני טרפות בנקובה.** נקובת הווסט והקרום והלב והריאה והקיבה והדקין כרס הפנימי והמסס וגיס הכוסות חדא הוא הא תמנינא: **ואם תאמר ט'.** יש דהא איכא נמי מרה ההיא יחידאה היא ולית הלכתא כוותיה ודרב עוירא ליתא ליה לחייא: **יפלח כליותי.** היינו לקותא וטרפה: **אין מזכירין מעשה נסים.** להביא ראייה מהן: **רק את נפשו שמור.** מכות מות הכהו ולכך נצטווה לשמור נפשו כדאמרינן בהשותפין (ב"מ דף טז.) גדול עצרו של שטן משל איוב משל לאומר לעבדו שבור חדש ושמור יינה: **הלכה כדברי האומר כזית.** דבעינן כזית שיור בניטל הכבד. ופלוגתא היא בפרקין (ד' מו.) [ה]דרמינן סתמי דתמני' אהדדי דקתני ריאה אלו טרפות ניטל הכבד ולא נשתייר ממנה כלום הא נשתייר כשרה ואע"ג דליכא כזית והדר תני אלו כשרות ניטל הכבד ונשתייר ממנה כזית ומוקמינן לה כתנאי והכא מייתי לה משום שמעתתא דרבי יאחק בר יוסף משמיה דרבי יוחנן: **והא אמר רבי יוחנן הלכה בסתם משנה.** והא נמי סתמא היא ומאי אולמא דסיפא מריאה: **אמוראי נינהו.** ורבי יאחק סבר דלא כייל רבי יוחנן לגמרא הלכה בסתם משנה אלא היכא דסבירא ליה אמר בהדיא הלכה כמשנה זו ואמורא אחריני אמר משמיה דר' יוחנן הלכה כסתם משנה והיכא דליכא תרי סתמי דסתרן אהדדי אי איכא טעמא לאלומי חדא מחברתה כי היא דסנהדרין לאחד דיני ממונות (דף לד:) אזיל רבי יוחנן בתרה ואי לא מספקא ליה ולא קבע בהו הלכתא כחד מנייהו ובהני תרי אי הוה משכחינן טעמא בהא דרבי יאחק לא הוה מוקמינן לה בתמוראי ומשום דליכא לאלומי איצטריך לן לשנויי דרבי יאחק לית ליה אלי כללא דר' יוחנן: **וכבד פוסמפס.** שנקובה במקום דיבוקה בכבד וחבור הכבד סותם את הנקב: **בשרה.** אפילו לר' יוסי בר' יהודה: **כיס שלו.** קליפה הפנימית: **זה שלא כנגד זה.** כגון זה למעלה וזה למטה: **נקוקבן פסול.** הכי ס"ל משום שהמאכל מתאסף שם ומתחלחל ונכנס בנקב עד שיולא דרך נקב השני: **ופעיא ביה.** לועקת שאע"פ שהקנה מוליא קול אי אפשר שלא יהא הווסט מתפשט עמו. ואמי שמעתי פעיא מנשמתא: **גמדא.** כוולת רעי"ר בלע"ז: **מיהנדזין.** מיתרמן דמיכווי אהדדי: **אינו קרום.** ואם ניקב ונסתם אפילו עלתה בו סתימה עבה אינה מתקיימת כדאמרינן בינמות (דף עו.) בכרות שפכה ניקב פסול נסתם כשר וזהו פסול שחוזר להכשרו זהו למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה שאינו קרום דכל נקובי דטריפות לא מהניא להו סתימה דסלקא בהו לאחר זמן ולא דמי לריאה שניקבה [ו] ודופן סותמתה וכסתימה כבד במרה ולסתימה דיליכים בחלמולת דלקמן (דף כ.) ההיא סתימה מעיקרא היא: **אין לו בדיקה מבחוץ.** לפי שהעור החיצון אדום ואין טחת דם נכרת בו: לספק

מסורת הש"ס

[א] [ל"ל רבן], [ב] [בכרכות ס. יבמות נקב:], [ג] בקבלה הטעמת לך, [ד] [עיין ביטוי פא: דמסיק שם דרכה בר מנה לא ס"ל דת"ר יוחנן הלכה כתמם משנה ולריך יעוב גדול], [ה] [שבת מו. ופס נסמן], [ו] [יבמות מח: ות"ק], [ז] [ל"ל ואמר], [ח] [לקמן מח.], [ט] [ל"ל רבה וכ"מ בר"ף ורא"ש], [י] [ל"ל טרפה], [כ] [מלת רווח ליתא בעיין ערך גמד א'], [ל] לעיל כח.; [מ] [לקמן], [נ] לקמן לד., [ס] [ועיין תוס' שבועות ד. ד"ה והלל סבר].

תורה אור השלם

1. יְסִבּוּ עָלַי רַבִּיו יִפְלָח כִּלְיוֹתַי וְלֹא יַחְמוֹל יִשְׁפֹּךְ לָאָרֶץ מְרֹרָתִי:

איוב טז יג

2. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר: איוב ב ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמר ר"נ ניקב זה בלא זה או זה שלא כנגד זה כשר: (ב) רש"י ד"ה אינו קרום וכו' לריאה שניקבה. נ"כ לקמן דף מח ע"א:

מוסף רש"י

הלכה כסתם משנה. רבי הוא קידר המשנה וכשראה דברי חכם ויעבו בעיניו שגלן סתם ולא הזכיר שם שומרו עליהן כדי שלא יהו שניה מפי יחיד ונראין כאלו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותן (ביצה ב:). **דאי חליף טרפה.** פי' עורו של ווסט לא מליף ויהיה עורו שלפניס אדום ועור של חוץ לבן, טרפה, מאי טעמא ומשום הנקב יתאדם אותו שלפניו שהיה לבן ונאחוז הלבן שהיה אדום, משום חולי של נקב (הפרדס ענ' קלח, וכ"ה באו"ז ח"א סי' תה בשם רש"י, ועי' דק"ס מרש"י כת"י). **ורשט דאכלה ביה.** אם ניקב זה שלא כנגד זה טרפה, דהשניגן כמלן דניקב זה כנגד זה, מאי טעמא דמנין דגמדא ופעיא ביה ואמי נקב אצל חבירו והרי הוא כמי שניקבו במקום ונקב מעלכת טרפה, פי' גמדא ופעיא, גמדא דבהמה מולכת לאחרה לאכול מכאן ומכאן, פעיא לועקת ויבא הקורקבן של עוף אם ניקב זה שלא כנגד זה כשרה (הפרדס שם). **אין לו בדיקה מבחוץ אלא בפנים.** לפי שהוא טרפה בנקב משהו ואינו ניכר ושיפא דם נכנסת לו בפנים בנקב ואינו ניכר, אבל קרום הפנימי לבן הוא ושיפא דם ניכרת בו, אבל החיצון אדום (רעיל כתה:) לענין דריסה לא בדקינן אלא לעור הפנימי שהוא לבן, מ"מ מפני שהלבן יתנכר אם ניקב אם לאו, שהלבן מחזר אדום מממת הכאת הנקב (הפרדס ענ' קלט).

הגהות מהר"י לנדא

[א] גמ' והאמר רבה"ח אע"י הלכה כסתם משנה יש לחמוה רבה"מ. ועיין גיטין פא: וע"ל והאמר ר"י הלכה כסתם משנה. והוא גי' נכונה וגם רש"י איין והאמר ר"י הלכה כסתם משנה והסמיט רבה"מ:

לעזי רש"י

רטי"ר [ריטרייט"ט]. מתכוון, מכוון.

שיטה מקובצת

[א] לא תפיק דכדרבנן ס"ל: הנך דאפקת לא תפיק המסס ומרה: שמונה מיני טרפות יש בנקובה כלומ' מתנינת': וא"ר יצחק בר' יוסף הלכה כד' דתמנינת' בכוית. כלומר ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כזית טרפה. כלומר דמתנינתן באותה בבא דאלו כשרות בבהמה. וכיס שלו קיים כו' הכיס שהוא נקלף: גמדא גרסינן דמגין דמהנדזין בהדדי כו' דומנין דשוין הנקבין ולריכא מדדי דסתים: למאי נפקא מינה

[ב] א מיי' פ"ה מהל' שחיטה הלכה ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כט:

[ג] ב מיי' פ"ו הלכה ו סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מב סעיף ג:

[ד] בה ג מיי' עס סמג עס טוש"ע עס:

[ה] בו ד מיי' עס הל' יח סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מט סעיף ג [וכבר אלפס לקמן בפירקין ד' דעד] והכרא"ש לקמן סי' מח]:

[ו] בז ה מיי' עס פ"ג הלכה כ סמג עס טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד וסעיף ה:

[ז] בח ו מיי' עס פ"ו הלכה כא סמג עס טוש"ע עס סעיף ה:

[ח] בט ז מיי' עס פ"ג הלכה כ סמג עס טוש"ע עס סעיף ד:

[ט] ל ח מיי' עס פ"ו הלכה יח סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מט סעיף ג [וכבר אלפס עס]:

[י] לא ט מיי' עס פ"ג הלכה כא סמג עס טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד:

[יא] לב י מיי' עס הלכה [ח] כב סמג עס טוש"ע עס סעי' ו [וסימן מז סעיף יח]:

[יב] בג א מיי' פ"ה מהל' שחיטה הלכה ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כט:

[יג] בד ב מיי' פ"ו הלכה ו סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מב סעיף ג:

[יד] בה ג מיי' עס סמג עס טוש"ע עס:

[טו] בו ד מיי' עס הל' יח סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מט סעיף ג [וכבר אלפס לקמן בפירקין ד' דעד] והכרא"ש לקמן סי' מח]:

[טז] בז ה מיי' עס פ"ג הלכה כ סמג עס טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד וסעיף ה:

[יח] בח ו מיי' עס פ"ו הלכה כא סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מט סעיף ג [וכבר אלפס עס]:

[יט] לא ט מיי' עס פ"ג הלכה כא סמג עס טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד:

[כ] לב י מיי' עס הלכה [ח] כב סמג עס טוש"ע עס סעי' ו [וסימן מז סעיף יח]:

[כא] בט א מיי' פ"ה מהל' שחיטה הלכה ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כט:

[כב] בד ב מיי' פ"ו הלכה ו סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מב סעיף ג:

[כג] בה ג מיי' עס סמג עס טוש"ע עס:

[כד] בו ד מיי' עס הל' יח סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מט סעיף ג [וכבר אלפס לקמן בפירקין ד' דעד] והכרא"ש לקמן סי' מח]:

[כה] בז ה מיי' עס פ"ג הלכה כ סמג עס טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד וסעיף ה:

[כו] בח ו מיי' עס פ"ו הלכה כא סמג עס טוש"ע יו"ד סי' מט סעיף ג [וכבר אלפס עס]:

[כז] בט ז מיי' עס פ"ג הלכה כ סמג עס טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד:

[כח] לא ט מיי' עס פ"ג הלכה כא סמג עס טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד:

[כט] לב י מיי' עס הלכה [ח] כב סמג עס טוש"ע עס סעי' ו [וסימן מז סעיף יח]:

רבינו גרשום

בצר להו תרתי חדא דפסוקי וחדא דרב עוירא. הנך דאפקת לא תפיק המסס ומרה: שמונה מיני טרפות יש בנקובה כלומ' מתנינת': וא"ר יצחק בר' יוסף הלכה כד' דתמנינת' בכוית. כלומר ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כזית טרפה. כלומר דמתנינתן באותה בבא דאלו כשרות בבהמה. וכיס שלו קיים כו' הכיס שהוא נקלף: גמדא גרסינן דמגין דמהנדזין בהדדי כו' דומנין דשוין הנקבין ולריכא מדדי דסתים: למאי נפקא מינה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות